

нову техніку чи ту, яка була в експлуатації. При недостатньому технічному забезпеченні фермерських господарств роботи виконуються несвоєчасно, тому зменшується обсяг виробництва продукції, а отже, і величина прибутку (доходу). За надмірного технічного забезпечення величина прибутку також буде знижуватися внаслідок високої собівартості продукції. Господарство може придбавати необхідні матеріально-технічні ресурси в системі державних постачальницьких організацій в порядку передбаченому для сільськогосподарських підприємств, у будь-яких підприємствах і організаціях, на біржах, у населення.

Важливим також є підвищення ефективності управління господарством, що може стати одним із важелів покращення результатів діяльності фермерських господарств.

Зазвичай управлінська діяльність здійснюється безсистемно. Більшість фермерських господарств, що збанкрутували або ті що здійснюють збиткову діяльність, мають керівників що надають агроменеджменту малого значення, а їх управлінські рішення є неефективними і не направлені на перспективний сталий розвиток.

В результаті проведеного комплексного аналізу діяльності селянського (фермерського) господарства «Колос» Красноградського району Харківської області було відзначено зниження показників ефективності в 2014 році в порівнянні з 2012 роком, а саме: прибуток зменшився на 80%, а рівень рентабельності діяльності на 63%. Також встановлено невідповідність існуючої структури управління організаційно-економічним умовам господарювання та сучасним принципам аграрного менеджменту. Це знайшло своє відображення у низькому рівні спеціалізації виробництва, надмірно високій централізації управління, відсутності мотивуючих факторів високопродуктивної роботи виробничих працівників.

Тож в умовах нестабільної економічної ситуації очевидно є необхідність адаптації даного селянського фермерського господарства до швидкості змін зовнішнього середовища, розробка напрямів покращення системи управління та знаходження можливостей впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Потреба в свідомому управлінні змінами на основі науково обґрунтованих методів їх передбачення, регулювання зумовлює важливість здійснення на підприємствах управління, що дозволить забезпечити ефективне досягнення перспективних цілей на основі утримання конкурентних переваг та відповідного їй своєчасного реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища.

ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

ЧАГОВЕЦЬ А. В.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Науковий керівник – асистент

Півень А. В.

Україна здавна відома як країна з добре розвинутим зерновим господарством. Природно – кліматичні умови сприятливі для вирощування практично всіх відомих зернових і зернобобових культур.

Забезпечення населення країни достатньою кількістю вітчизняних якісних продуктів харчування залежить головним чином від обсягу виробництва сільськогосподарської продукції і насамперед зерна — важливого виду продовольчих ресурсів, цінної сировини для ряду галузей переробної промисловості, незамінного джерела створення повноцінної кормової бази для розвитку тваринництва. У переважній більшості країн світу виробництво зерна традиційно належить до провідних галузей сільського господарства. В Україні зернове господарство має не тільки важливе соціально-економічне, а й політичне значення для розвитку національної економіки, забезпечення продовольчої безпеки держави.

Виробництво сільськогосподарської продукції формує основну частину продовольчих ресурсів, що в свою чергу гарантує продовольчу безпеку населення країни. В Україні, як і у світі, одним із найбільш болючих питань, що потребують першочергового розв'язання, є вирішення продовольчої проблеми. Виробництво зерна є ключовим для продовольчої безпеки людства. Нарощування його виробництва та більш раціональне його використання є однією з основних проблем сучасного сільського господарства України, як вирішальної умови поліпшення забезпечення населення продуктами харчування та подальшого економічного й соціального розвитку країни.

Україна входить в десятку найбільших виробників і експортерів зерна. Об'єктивна необхідність розвитку виробництва та збуту зерна зумовлена цілим комплексом причин. По-перше, зерно є найважливішим продуктом, що визначає міжгалузеві пропорції не тільки в

Таблиця 1

Динаміка тенденцій розвитку
ринку зерна України

Показник	2012 р	2013 р	2014 р	2014 р. у % до 2010 р.
Посівна площа зернових та зернобобових, тис. га	15449,0	15681,6	14800,0	95,8
з них:				
- пшениця	5771,2	6418	6061,2	105,03
- жито	302,8	284	187,1	61,79
- ячмінь	3425,3	3167,2	3040,9	88,78
Урожайність зернових та зернобобових, ц/га.	31,2	40,6	43,7	140,06
з них:				
- пшениця	28,0	34,9	40,2	143,57
- жито	22,7	22,8	25,8	113,66
- ячмінь	21,1	24,0	30,1	142,65

агропромислового виробництва, але й в економіці країни в цілому. Хліб є одним з основних продуктів харчування. На продукти переробки зерна припадає до 40% загальної калорійності харчового раціону населення. По-друге, виробництво зерна є найважливішим джерелом доходів переважної більшості сільськогосподарських підприємств. По-третє, зерно складає значну частину кормових ресурсів тваринництва і є сировиною для харчової та переробної промисловості.

Сучасний стан вітчизняного зерновиробництва потребує насамперед укріплення його матеріально-технічної бази, яка внаслідок скорочення інвестицій перебуває в застарілому, виснаженому стані, не забезпечує простого відтворення основних засобів. Збереження таких негативних тенденцій в найближчі роки може суттєво погіршити стан аграрного сектора. Матеріально-технічне забезпечення зерновиробництва та ефективність праці не відповідають світовим стандартам і потребам галузі. Відсутність достатніх фінансових ресурсів стримує впровадження новітніх технологій, використання високоякісного насіння, обмежує застосування інших ресурсів. Виробництво зерна стає все більш залежним від впливів погодних факторів. Нераціональне використання земельних ресурсів і низька культура землеробства призводить до виснаження і деградації ґрунтів, зменшення вмісту в них гумусу та поживних речовин. Недостатніми є якість трудових ресурсів та стан науководорадчого супроводження зерновиробництва.

Державне регулювання ринку зерна не відіграє стимулюючої ролі у виробництві зерна та не здатне ринковими методами ефективно реагувати на впливи світового зернового ринку. Ефективність та прогнозованість державного регулювання ринку зерна є об'єктивною передумовою зростання зернового сектора України. Недостатня системність та неузгодженість законодавства України, а також його вибіркоче виконання мають суттєві негативні впливи на стан зерновиробництва та ефективність маркетингу зерна, що призводить до втрат для учасників зернового ринку та економіки в цілому.

Динаміку тенденцій розвитку ринку зерна України можна представити у вигляді таблиці (табл. 1).

З даної таблиці бачимо, що посівна площа зернових та зернобобових культур у порівнянні 2014 р. з 2012 роком зменшилась майже на 5 %, при цьому посівна площа пшениці збільшилась на 5 %, а посівна площа жита та ячменя за аналогічний період зменшилась на 38% та 11,2 % відповідно.

Що стосується урожайності зернових та зернобобових культур, то можна помітити, що у 2014 році в порівнянні з 2012 роком урожайність збільшилась на 40%, зокрема, урожайність пшениці збільшилась на 43,57%, урожайність жита – на 13,66%, а урожайність ячменя – на 42, 65% .

Необхідність комплексного удосконалення функціонування ринку зерна, нарощування обсягів виробництва зерна належної якості, створення умов для реалізації експортного потенціалу галузі ґрунтуються на основних державних пріоритетах аграрної політики, визначених Законом України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року», відповідає законодавчо визначеним стратегічним цілям аграрної політики. Сучасна економічна політика держави та розвиток ринку зерна вимагають з'ясування причин та факторів, що впливають на кінцевий результат виробництва.

До заходів, які б забезпечили підвищення окупності витрат підприємства при виробництві зерна, можна віднести наступні: по-перше, це застосування підходів, які б сприяли підвищенню урожайності зернових культур, зниженню їх собівартості, по-друге, не менш важливим заходом вважається, заходи щодо підвищення якості зерна, по-третє, врахування досвіду інших господарств у високоефективному веденні галузі. В підсумку хочеться сказати, що кожного року українські

виробники зерна стикаються з одними й тими ж проблемами: перевищення пропозиції зерна над попитом; відсутність приміщень для зберігання нового врожаю; заниженою ціною на зерно на внутрішньому ринку; залежність аграріїв від зернотрейдерів, які сьогодні контролюють переважну частину товаропотоків зерна; експортні обмеження та інше, що призводить до зменшення дохідності зерновиробництва. Всі ці проблеми обумовлюють об'єктивну необхідність пошуку інноваційних шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції українських зерновиробників як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках.

Напрямок підвищення конкурентоспроможності господарств зернового підкомплексу має ґрунтуватися на застосуванні передових технологій, використанні високопродуктивних сортів зернових, пристосованих до місцевих умов, оптимізації розміщення виробництва зерна з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов і матеріально-технічного забезпечення кожного господарства галузі, вдосконаленні відповідно до цього структури і сівозмін посівних площ.

Література:

1. Макаренко П.М. Економічні відносини в процесі виробництва та збуту зерна сільськогосподарськими підприємствами в регіоні / П.М. Макаренко // Агросвіт. – 2008. – № 9. – С. 14-18.
2. Калюжна О.В. Стан і проблеми зерновиробництва / О.В. Калюжна, І.О. Банева // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2008. – Вип. 3(46). – С. 47-51.
3. Концепція державної цільової програми «Зерно України – 2008–2015» (Проект) Режим доступу: <http://zernolab.com.ua>

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА: ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД

ШАТОВА Т. О.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

**Науковий керівник – к.е.н., доцент
Мандич О.В.**

В основі стратегії досягнення конкурентних переваг лежить концепція М. Портера. Відповідно до неї конкурентні переваги є результатом зниження собівартості продукції, високого ступеня диференціації товарів, розумного сегментування

ринку, впровадження нововведень, швидкого реагування на потреби ринку тощо [3]. Як спосіб їх досягнення виступає логістичне адміністрування. Починаючи з 1990-х рр. логістика стала найважливішим стратегічним інструментом в конкурентній боротьбі, невід'ємною частиною стратегії бізнесу.

Логістичний процес в аграрному виробництві на рівні сільськогосподарських підприємств реалізується за допомогою потоків, що функціонують між елементами і підсистемами виробничого підприємства, а також між виробником і зовнішнім середовищем. Управління підприємством, що інтегрує сукупність функцій стратегічного планування, організації, мотивації і контролю та ін., задає параметри бажаного стану функціонування підприємства, мотивуючи їх досягнення через систему стимулів. Саме ці стимули і можна визначити як конкурентні переваги аграрних підприємств, тому процес їх формування на даному етапі розвитку АПВ є актуальним.

Впровадження методів логістичного менеджменту в практику бізнесу дозволяє підприємствам істотно скоротити товарні запаси, прискорити оборотність оборотних коштів, знизити собівартість продукції і логістичні витрати, забезпечити задоволення споживачів в якості продукції і супутньому сервісі. Так, ефективний логістичний менеджмент може зменшити загальні витрати, даючи підприємству постійне лідерство в рівні витрат на певному сегменті ринку з подальшим акцентом на мінімізації ціни і високому рівні якості продукції та послуг.

Інтеграційні процеси у світі і глобалізація економіки змінюють поведінку сучасного споживача, який при ухваленні рішення про покупку товару виходить з набору очікувань на рівні найкращих світових стандартів, вимагає товари найвищої якості за прийнятною ціною, очікує швидкого реагування на їх запити і скорочення циклу поставки. Підприємства все більш оцінюються не тільки з точки зору якості їх продукції та сервісу, але гнучкості та здатності дотримуватися правил логістики: поставляти готову продукцію вчасно в невеликих обсягах, відповідно до замовленого кількості і безпосередньо до місця споживання.

Не менш очевидно вплив логістики на поліпшення становища підприємств на ринку, що оцінюється збільшенням їх частки і багато в чому залежить від конкурентоспроможного рівня обслуговування споживачів. Істотний вплив на оборотний капітал логістика надає через скорочення запасів. В результаті учасники